

21.01.2010

SİRKÜLER (2010'03)

Konu: Yeni Çek Defterinin Baskı Şekli Hakkında.

T.C. Merkez Bankasından ‘Çek Defterlerinin Baskı Şekline, Bankaların Hamile Ödemekle Yükümlü Olduğu Miktar ile Çek Düzenleme ve Çek Hesabı Açma Yasağı Kararlarının Bildirilmesine ve Duyurulmasına İlişkin Tebliğ (Sayı: 2010/2) yayımlanmış olup, özet olarak bu tebliğde;

5941 sayılı Çek Kanunu ilgili maddelerine göre;

- Çek defterleri bankalarca, tacir olan ve tacir olmayan kişilere verilecek çekler ile hamiline düzenlenecek çekler açıkça ayırt edilecek şekilde bastırılacaktır.
- Tacir çeklerinde, zemini lacivert olan çerçeve içerisinde beyaz renkte ve büyük harflerle “Tacir” ibaresi yer alacak şekilde,
- Hamiline düzenlenen tacir çeklerinde zemin kırmızı renkte olan çerçeve içerisinde beyaz renkte Tacir Hamiline ibaresi yer alacaktır. Ayrıca bu nev’i çeklerde, lehtar ismi için ayrılan kısımda “Hamiline” ibaresi yer alacak şekilde,
- Tacir olmayan kişi çeklerinde zemini yeşil olan çerçeve içerisinde beyaz renkte ve büyük harflerle “Tacir Olmayan” ibaresi yer alacak şekilde,
- Tacir olmayan kişi çeklerinde zemini kahverengi olan çerçeve içerisinde büyük harflerle “Hamiline” ifadesi ikinci satırda olmak üzere, Tacir Olmayan Hamiline ibaresi yer alacaktır. Ayrıca bu tür çekler, lehtar ismi için ayrılan kısımda “Hamiline” ibaresi yer alacak şekilde, bankalarca bastırılacaktır.

Bankalar, müşterilerine verdikleri çeklerin, düzenleyici dışındaki hamiline süresinde ibraz edilen her çek yaprağı için bu tebliğe göre bastırılıp kullanılan çekler için;

a) Çek karşılığının bulunmaması halinde,

a1) Çek bedeli altıyüz Türk Lirası veya üzerinde ise altıyüz Türk Lirası,

a2) Çek bedeli altıyüz Türk Lirasının altındaysa çek bedelini,

b) Çek karşılığının kısmen bulunması halinde;

b1) Çek bedeli altıyüz Türk Lirasının altında ise çek bedelini aşmamak koşuluyla, kısmi karşılığı altıyüz Türk Lirasına tamamlayacak bir miktarı,

b2) Çek bedeli altıyüz Türk Lirasının üstünde ise çek bedelini aşmamak koşuluyla, kısmi karşılığa ilave olarak altıyüz Türk Lirasını,

bankalar ödemekle yükümlüdürler.

Bu tebliğın Geçici 2'nci maddesinde, tebliğden önce bastırılan çeklerden dolayı muhatap banka, süresinde ibraz edilen çekin karşılığının bulunmaması halinde her bir çek yaprağı için beşyüz Türk Lirası'na kadar ve yukarıda belirttiğimiz şekilde uygun olarak ödemekle yükümlüdürler.

- Çek düzenleme ve çek hesabı açmaya ilişkin yasaklama ve bu yasağın ortadan kaldırılmasına ilişkin kararlara ait bilgiler, güvenli elektronik imza ile imzalandıktan sonra Adalet Bakanlığı Ulusal Yargı Ağı Bilişim Sistemi (UYAP) aracılığıyla T.C. Merkez Bankası İdare Merkezlerine elektronik ortamda haftalık olarak bildirilir, bu bildirimler T.C. Merkez Bankası tarafından bir hafta içinde ilgili bankaların genel müdürlüklerine elektronik ortamda gerekli duyuruları yapacaktır.

Döviz çeklerinin tanziminde, bu tebliğ hükümleri uygulanacaktır.

Söz konusu tebliğın tam metni ektedir.

(Resmi Gazete; 20.01.2010 tarih ve 27468 sayı)

Bilgilerinize sunarız.

Saygılarımızla,

TÜRKERLER Bağımsız Denetim
Yeminli Mali Müşavirlik A.Ş.

**ÇEK DEFTERLERİNİN BASKI ŞEKLİNE, BANKALARIN HAMİLE ÖDEMEKLE YÜKÜMLÜ OLDUĞU
MİKTAR İLE ÇEK DÜZENLEME VE ÇEK HESABI AÇMA YASAĞI KARARLARININ BİLDİRİLMESİNE VE
DUYURULMASINA İLİŞKİN TEBLİĞ (SAYI: 2010/2)**

Amaç ve kapsam

MADDE 1 – (1) Bu Tebliğin amacı;

- a) Çek defterlerinin baskı şekline ilişkin esasları,
- b) Çekin karşılığının tamamen veya kısmen bulunmaması halinde muhatap bankanın hamile ödemele yükümlü olduğu miktarı,
- c) Çek düzenleme ve çek hesabı açma yasağı kararları ile bu kararların ortadan kaldırılmasına dair kararlara ilişkin bilgilerin Adalet Bakanlığınca Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankasına bildirilmesine ve Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankasınca bankalara duyurulmasına ilişkin esas ve usulleri, düzenlemektir.

Dayanak

MADDE 2 – (1) Bu Tebliğ, 14/12/2009 tarihli ve 5941 sayılı Çek Kanununun 2, 3, 5, 6 ve geçici 1 inci maddelerine dayanılarak hazırlanmıştır.

Çek defterlerinin baskı şekli

MADDE 3 – (1) Çek defterleri bankalarca tacir olan ve tacir olmayan kişilere verilecek çekler ile hamiline düzenlenecek çekler açıkça ayırt edilebilecek şekilde aşağıda belirtilen esaslara göre bastırılır.

- a) Çek defterleri, yapraklarının boyutları koçan hariç eni 76 mm., boyu 166 mm. olmak üzere ve çek tutar alanı sağ üst köşeye gelecek şekilde bastırılır.
- b) Çek yapraklarının basımında CBS-1 standardında manyetik kodlamaya imkan veren kağıtlar kullanılmalı ve kullanılacak kağıtlar organik asitler, anorganik asitler, alkaliler, klor bileşikleri ve organik çözücüler ile tahrifata karşı duyarlı olmalıdır.

c) Çek defterlerinin her yaprağına, çek numarası, çek hesap numarası, çek hesabının bulunduğu banka şubesinin adı, çek hesabı sahibi gerçek kişinin adı ve soyadı, çek hesabı sahibi tüzel kişinin adı, çek hesabı sahibi gerçek veya tüzel kişinin Vergi Kimlik Numarası ile tüzel kişi adına çek düzenleyen kişinin adı ve soyadının yazılmasına ve imzaya imkan verecek ibareler konulur.

d) Tacir olan ve tacir olmayan kişilere verilecek çekler ile hamiline düzenlenecek çekleri açıkça ayırt edebilmek amacıyla aşağıda yer alan esaslar uygulanır.

1) Tacir çeklerinde zemini lacivert (renk kodu: PANTONE 314 U) olan çerçeve içerisinde beyaz renkte (negatif görüntü) ve büyük harflerle “TACİR” ibaresi yer alır.

2) Hamiline düzenlenen tacir çeklerinde zemini kırmızı (renk kodu: PANTONE Warm Red U) olan çerçeve içerisinde beyaz renkte (negatif görüntü) ve büyük harflerle, Hamiline ifadesi ikinci satırda olmak üzere, “TACİR HAMİLİNE” ibaresi yer alır. Ayrıca bu tür çekler, lehtar ismi için ayrılan kısımda “HAMİLİNE” ibaresi yer alacak şekilde bastırılır.

3) Tacir olmayan kişi çeklerinde zemini yeşil (renk kodu: PANTONE 384 U) olan çerçeve içerisinde beyaz renkte (negatif görüntü) ve büyük harflerle “TACİR OLMAYAN” ibaresi yer alır.

4) Hamiline düzenlenen tacir olmayan kişi çeklerinde zemini kahverengi (renk kodu: PANTONE 168 U) olan çerçeve içerisinde beyaz renkte (negatif görüntü) ve büyük harflerle, Hamiline ifadesi ikinci satırda olmak üzere, “TACİR OLMAYAN HAMİLİNE” ibaresi yer alır. Ayrıca bu tür çekler, lehtar ismi için ayrılan kısımda “HAMİLİNE” ibaresi yer alacak şekilde bastırılır.

Bu bentte belirtilen çerçeve, çek yaprağının üst kısmında yer alır. Eni 6 mm., boyu 22 mm. olması gereken çerçevenin içerisinde yer alan ibarelerin yazı karakteri Helvetica Bold, ölçüsü 7 punto olacak şekilde bastırılır.

e) Çek yaprakları MICR-Manyetik Mürekkepli Karakter Okuma (Magnetic Ink Character Recognition) yöntemi ile ve E-13B kodlama standardı kullanılarak manyetik mürekkep ile kodlanır. Çek yapraklarının alt kısmında kodlama alanı için 16 mm.’lik boşluk bırakılır. Kodlama alanının sağ ve sol köşelerinden yatay olarak 7,937 mm., alt ve üst kısmından da dikey olarak 6,35 mm.’lik boşluklar bırakılmak suretiyle bulunan kodlama satırı üzerine soldan itibaren çek numarası, banka ve şube isimlerini tanımlayan banka ve şube kodu, hesap numarası ve çek tutarına ilişkin bilgiler aşağıda gösterilen karakter ve sembol sayıları dikkate alınarak kodlanır.

<u>Kodlanacak Bilgi</u>	<u>Karakter Sayısı</u>	<u>Sembol Sayısı</u>
Çek numarası	7	2
Banka kodu	3	1
Şube Kodu	4	1
Hesap Numarası	16	1
Tutar	11	1

Semboller, çekin sağ kenarından başlayarak tutar, hesap numarası, şube ve banka kodunun başlangıcında, çek numarası kodunun başlangıç ve bitiminde kullanılır. Kodlama alanındaki her karakterin uzunluğu 3,175 mm.dir.

Bankalar bu Tebliğ esaslarına ve kodlamayı gösteren Ek-1'de yer alan örneğe göre bastırdıkları çek defterlerini, tutar kodu dışındaki kodlarını tamamladıktan sonra hesap sahiplerine verirler.

f) (d) bendi hükümleri saklı kalmak kaydıyla bankalarca çek yaprakları istenilen renk ve desende bastırılabilir. Üzerine amblem, resim konulabilir.

g) Çek yaprakları üzerine lehtar imzasının alınmasına imkan verecek şekilde bir ibare konulabileceği gibi, "yukarıda imzası bulunan" ibaresi de eklenebilir.

h) Çek defterlerinin ihtiva edeceği çek yapraklarının adedi, Kanununun 2 nci maddesi çerçevesinde yapacakları değerlendirme sonucu üstlenecekleri riskler de dikkate alınarak bankalarca tespit edilir.

i) Çeklerin basımında, Çek Kanunu ile bu Tebliğde belirtilen hususlarla birlikte, çekin keşide yeri ve keşide tarihi dahil, Türk Ticaret Kanununda yer alan çekin şekline ilişkin diğer unsurlar da göz önünde bulundurulur.

Bankanın sorumlu olduğu miktar

MADDE 4 – (1) Muhatap banka, ibraz eden düzenleyici dışındaki hamile, süresinde ibraz edilen her çek yaprağı için;

a) Karşılığının hiç bulunmaması halinde,

1) Çek bedeli altıyüz Türk Lirası veya üzerinde ise altıyüz Türk Lirası,

2) Çek bedeli altıyüz Türk Lirasının altında ise çek bedelini,

b) Karşılığının kısmen bulunması halinde,

1) Çek bedeli altıyüz Türk Lirası veya altında ise çek bedelini aşmamak koşuluyla, kısmi karşılığı altıyüz Türk Lirasına tamamlayacak bir miktarı,

2) Çek bedeli altıyüz Türk Lirasının üzerinde ise çek bedelini aşmamak koşuluyla, kısmi karşılığa ilave olarak altıyüz Türk Lirasını

ödemekle yükümlüdür.

Çek düzenleme ve çek hesabı açmaya ilişkin yasaklama ve ortadan kaldırma kararlarının bildiri mi

MADDE 5 – (1) Çek Kanununun 5 ve 6 ncı maddeleri kapsamında verilen çek düzenleme ve çek hesabı açma yasağı ile bu yasağın kaldırılmasına ilişkin kararlara ait bilgiler, güvenli elektronik imza ile imzalandıktan sonra Adalet Bakanlığı Ulusal Yargı Ağı Bilişim Sistemi (UYAP) aracılığıyla Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankası İdare Merkezine elektronik ortamda haftalık olarak bildirilir.

(2) Birinci fıkrada yer alan mahkeme kararlarına ilişkin bildirimlerde;

a) Kararın türü (çek düzenleme ve çek hesabı açma yasağı kararı/çek düzenleme ve çek hesabı açma yasağının kaldırılması kararı),

b) Mahkeme adı,

c) Karar tarihi,

d) Karar numarası,

e) Kararın kesinleşme tarihi,

f) Dosya numarası,

g) Yasaklılık süresi,

h) Çek yasaklısı;

- gerçek kişi ise Türkiye Cumhuriyeti Kimlik Numarası, adı ve soyadı, baba adı, anne adı, doğum yeri, doğum tarihi, nüfusa kayıtlı olduğu il/ilçe/mah./köy bilgileri,

- tüzel kişi ise Vergi Kimlik Numarası ve unvanı

yer alır.

(3) Birinci ve ikinci fıkraya göre yapılacak bildirimlere ilişkin esas ve usuller Adalet Bakanlığı ile Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankası arasında yapılacak protokolle belirlenir.

(4) Birinci ve ikinci fıkraya göre yapılacak bildirimlerde yer alan bilgiler, Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankasının bir hafta içinde ilgili bankaların genel müdürlüklerine elektronik ortamda duyurulur.

Döviz çekleri

MADDE 6 – (1) Bu Tebliğ hükümleri döviz çekleri için de uygulanır.

GEÇİCİ MADDE 1 – (1) Mahkemelerce verilmiş çek düzenleme ve çek hesabı açmaya ilişkin yasaklama ve ortadan kaldırma kararlarından kesinleşme tarihi 31/05/2010 tarihine kadar olanlara ilişkin bilgiler mülga 3167 sayılı Kanun uyarınca çıkarılan 2003/1 sayılı Tebliğ esasları çerçevesinde Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankasına bildirilmeye devam olunur.

GEÇİCİ MADDE 2 – (1) Bu Tebliğden önce yayımlanan Tebliğlere göre bastırılan çeklerden ötürü muhatap banka, süresinde ibraz edilen çekin karşılığının bulunmaması halinde her çek yaprağı için beşyüz Türk Lirasına kadar ve kısmen karşılığının bulunması halinde ise bu miktarı her çek yaprağı için beşyüz Türk Lirasına tamamlayacak biçimde ödeme yapmakla yükümlüdür.

Yürürlük

MADDE 7 – (1) Bu Tebliğ yayımı tarihinde yürürlüğe girer.

Yürütme

MADDE 8 – (1) Bu Tebliğ hükümlerini Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankası Başkanı yürütür.

